

DONAR FORMA A LA PARAULA

MADOLA

U P R E S E

CERÀMIQUES INSPIRADES EN *LLIBRE DE SINERA*, DE SALVADOR ESPRIU.
CEMENTIRI D'ARENYS DE MAR

T

ot i la dissortada funció que du a terme, el cementiri municipal d'Arenys de Mar és conegut arreu pel ric patrimoni artístic que allotja, amb

escultures i panteons projectats per alguns dels artistes catalans de més renom de tombant del segle xix al xx. Aquest museu a l'aire lliure, damunt l'intens blau del Mediterrani, és, a més, un dels referents clau, ja mític, en l'univers literari de Salvador Espriu. Ha estat justament aquest poeta, concretament el seu *Llibre de Sinera*, la inspiració de Madola a l'hora de realitzar les quaranta peces ceràmiques que ara tenim l'oportunitat de contemplar en aquest espai de calma eterna.

Amb *Donar forma a la paraula. Madola-Espriu* l'art contemporani arriba al nostre cementiri i ho fa de la mà d'una de les ceramistes més reconegudes del país, establerta des de fa anys a la nostra comarca, amb una prolífica carrera, plena d'èxits, darrere seu. A partir dels poemes d'Espriu, Madola ha modelat, quasi esculpit, unes obres absolutament colpidores, de rotunda plasticitat, que es fusionen i gairebé confonen, pels seus colors, formes i volums, amb l'espai que les envolta. L'artista ja ha fet el que li tocava, ara només cal deixar que la rosada, la pols, els efectes imparables i inevitables de la natura acabin de conferir a aquestes creacions –a mig camí entre esteles prehistòriques i formes tòtemiques– la pàtina que les converteixi en obres d'art total, un diàleg a quatre bandes entre l'entorn, la matèria, la ceramista i el poeta de Sinera.

Han passat molts anys des d'aquell estiu de 1967 quan Salvador Espriu prologava una de les primeres exposicions de Madola. Enguany, coincidint amb el centenari del naixement d'aquest fill adoptiu d'Arenys de Mar, l'artista barcelonina ret homenatge al que és un dels seus llibres de capçalera i a qui va confiar plenament en ella i el seu art, llavors joves i desconeguts. Només em resta convidar-vos a contemplar aquestes ceràmiques i a gaudir-ne, voltats de la bellesa, tranquil·litat i poesia que desprèn el nostre cementiri.

Estanis Fors Garcia
Alcalde d'Arenys de Mar

Donar forma a la paraula: Madola i Arenys de Mar reten homenatge a Salvador Espriu

L ,

any 1967 Madola, una jove ceramista, trucava decidida la porta de Salvador Espriu, poeta admirat, per demanar-li, així de senzill, si li volia prologar el catàleg de la seva primera exposició a l'Ateneu Barcelonès. El seu desig fou acomplert: "i heus aquí que, sense que gairebé me n'adoni, acompleixo l'encàrrec, tot pensant que Madola continua la millor tradició de la ceràmica catalana i que cal comptar des d'ara amb la seva obra i el seu nom". Aquests eren els mots amb què acabava el text que Salvador Espriu va dedicar-li, i que avui podem considerar com una veritable premonició del que ha estat el seu procés vital i artístic. Permeteu-me, doncs, ara que faci un breu parèntesi abans d'acostar-nos a l'exposició de Madola inspirada en el *Llibre de Sinera*, per esbossar breument la seva trajectòria.

Fa anys, ben bé un segle podem comptar, que van començar a trencar-se les fronteres entre les arts, un fet polèmic que trasbalsà els sectors més tradicionals i acadèmics, però extraordinàriament positiu des de l'òptica creativa, per les possibilitats múltiples que s'obrien als veritables artistes dotats de sensibilitat, aptituds plàstiques i curiositat pel gran nombre de camins possibles que descobrien al seu abast.

De fet, a dreta llei, no hauríem de fer referència a una realitat tan òbvia com aquesta, atesa justament la seva obvietat. No obstant això, ben entrat el segle XXI, Madola i la seva obra ens ajuden a entendre aquest fet i a reafirmar-lo en l'àmbit que ella ha conreat des dels seus inicis: les arts de la terra i el foc, per referir-nos-hi amb la denominació que reberen al nostre país justament quan s'inicià el gresmentat.

L'Escola Massana, l'Escola del Treball i l'Escola d'Arts i Oficis foren la base de la seva formació. Josep Llorens Artigas (1892-1980) i Antoni Cumella (1913-1985) van fer el salt i en són referència internacional: la ceràmica ja no s'associava a la terrisseria, sinó a l'art, i es parlava de ceràmica d'art, d'una obra única, d'una matèria amb moltes possibilitats, el gres, d'una creació plàstica i conceptual, sense oblidar unes tècniques i uns procediments al servei de l'art. Les formes poden ser mil·lenàries, el forn de llenya també, però la creativitat va més enllà de la producció artesana.

Llibre d'art de Madola inspirat en *Llibre de Sinera*, de Salvador Espriu. Poema XXVII, dibuix a l'aquarel·la.

Madola, imbuïda d'aquest mateix esperit, ha fet encara un pas més enllà i s'ha endinsat en els més diversos camins de l'expressió plàstica, sempre amb les terres com a fonament matèric, decantant-se especialment pel gres xamotat i els òxids. Del 1967 fins ara, el coneixement tècnic i històric assolit – recordem que es llicencià en Belles Arts el 1985 i el 2006 es doctorà amb una tesi sobre “La influència de Joan Miró en la ceràmica contemporània espanyola” – i els seus múltiples viatges li han fet possible descobrir moltes altres cultures, altres maneres, el món oriental i la bellesa de la nuesa, procediments antics i nous que, tot plegat, li han permès esdevenir no sols ceramista, sinó també pintora, escultora, urbanitzadora d'espais públics –fonts, murs, paviments–, i autora, per tant, de peces que caben entre les mans i, alhora, d'obres de caràcter arquitectònic, grans blocs ceràmics que poden arribar a configurar tot un entorn. Per fer tot això possible cal sensibilitat i domini tècnic, destresa i força intel·lectual i vital. Una mirada enrere, sempre enriquidora, i projectes futurs, els seus reptes, conformen una cadena, que ens porta fins avui.

A Madola li complau poder intervenir en l'espai públic. L'homenatge a Salvador Espriu és un treball d'aquest tipus, al bell mig del Cementiri de Sinera on reposa el poeta. Quaranta peces, tantes com poemes té el *Llibre de Sinera*. Poemes universals cenyits a un entorn precís, Sinera, però que diuen

molt més i van molt més enllà de la petita pàtria, com ja advertia Josep M. Castellet el 1967 en la introducció a les *Obres Completes*. Uns versos gens còmodes, aspres, que ens evoquen la fosca i la mort, que Madola ha llegit i rellegit, i ens en parla amb el seu llenguatge amb què tant dóna forma a peces mitjançes com a grans peces: *Terra*, és a dir, “...he mirat aquesta terra, / he mirat aquesta terra.” (XXIV), n’és el millor testimoni.

L’aridesa i l’aspror dels poemes dialoguen amb la llibertat expressiva de Madola i el seu tractament dels materials. Espriu hi defensava la llibertat, assolida a còpia de dolor humà, i Madola, molts anys després, en lloc del jardí dels cinc arbres exposa en el cementiri d’Arenys/Sinera, que el poeta evoca tan sovint en els seus versos: “...el seguici dels xiprers rera el carro del sol / que se’n va trontollant pels llargs i secs rials / i feia, en tramuntar, de la petita carena / llum i llunyania de l’horitzó de ponent.” (XXXV). *Llibre de Sinera* ha titulat Madola la peça que hi fa referència, fonamentada, com diu també el poeta en “unes poques paraules despullades”, disposades sobre el gres, com un testimoni escrit antic.

En definitiva, aquesta exposició, en si mateixa una nova creació de Madola, és alhora, un homenatge de l’Arenys de Mar real a la Sinera creada per Espriu i a ell mateix, a través de la mirada d’una artista que fa èmfasi en aquells conceptes o paraules que més l’han colpida. Així, del darrer poema, hi subratlla la frase “reposa en mi la llum i encalmo ja la nit...”, és a dir, la veu del “vell tronc damunt la vella mar” que parla per boca del poeta i pren forma en les mans de l’artista.

Mig segle després que Salvador Espriu escrivís aquests versos, i just quaranta-sis anys després que una jove ceramista truqués a la seva porta, Madola tanca el cercle homenatjant el poeta en la seva Sinera, just en l’entorn del cementiri triat per ell mateix per descansar-hi. Arenys de Mar ret també d’aquesta manera el seu homenatge a qui va dotar aquesta terra d’un valor simbòlic universal.

Pilar Vélez

Membre de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi
i de la Reial Acadèmia de Bones Lletres

Arenys de Mar, maig del 2013

Model

**Text escrit per Salvador Espriu l'any 1967
amb motiu de l'exposició de Madola a l'Ateneu
Barcelonès**

R

era aquesta primera exposició personal de Madola —Maria dels Àngels Domingo i Laplana— hi ha vuit anys de recerques i d'esforços

constants. Impressiona la tenacitat d'aquesta singular artista per a conquerir els mitjans de la seva expressió. Madola lluita amb energia i rigor, des de l'adolescència, per aconseguir el difícil equilibri entre la seva personalitat i un món amb lleis pròpies que cal conèixer i respectar.

És ben obscur i múltiple l'origen de les formes inventades per l'home, el qual ha d'aplicar a la matèria i a les dades de què disposa les normes fonamentals del seu pensament. En el cas de Madola, la predilecció per les formes abstractes, llargament meditades, és absoluta.

—Els meus dits —m'explica Madola— actuen al servei d'una idea o d'un estat anímic. El prodigiós camí de la ceràmica em mena a una veritat profunda que intento posar de manifest.

A vegades, sovint, hi ha una angoixa religiosa a la base d'aquesta recerca, que s'endevina, com a “troballa” —no gosaríem anomenar-la encara “pau”—, en algunes peces amb reminiscències litúrgiques o d'una possible adscripció a la Litúrgia: diversos copons, un bellíssim bol fosc amb motius cruciformes, un recipient d'interior blanc i amb l'exterior gravat. A vegades rastregem una preocupació còsmica, tan estesa, en aquesta hora històrica: per exemple, en una rajola blava, d'un blau intens de nit, amb una taca blanca. A vegades, però, la tibantor s'afluixa, i Madola es refugia al relatiu descans d'una labor artesana, que reflecteix una afeció especial per la ceràmica popular, sense superfluitats, senzilla.

—Trebollo —ha afegit Madola— amb terres refractàries i ferruginoses, que són les més plàstiques i, alhora, les que s'adapten més al meu caràcter. Les peces es couen a temperatures de mil a mil vint graus, en un petit forn de construcció primitiva.

Me l'ha mostrat el seu pare, l'amic més comprensiu que Madola té. Jo miro i escolto en silenci. Recordo per un instant la meva llunyana vocació d'arqueòleg, i m'envolta la suggestió de l'inesgotable tema de la ceràmica prehistòrica, les remotes arrels d'aquest art de Madola, viu, vigorós, sorprenent i moderníssim.

—Per què m'ha triat per a presentar-la al públic? —pregunto a Madola—. Jo no sóc un crític ni tan sols un entès.

Ella ha somrigut i em diu una pila de raons tan amables com poc convinents. He contemplat aleshores, amb una minuciosa lentitud, el guany d'un treball, d'una imaginació, d'unes mans molt sensibles, i heus aquí que, sense que gairebé me n'adoni, a compleixó l'encàrrec, tot pensant que Madola continua la millor tradició de la ceràmica catalana i que cal comptar des d'ara amb la seva obra i el seu nom.

Salvador Espriu

Barcelona, 30 de juliol de 1967

ARC

Llibre de Sinera, I. 120 × 67 × 30 × cm

I

[...]

No hi ha llum per tota la buidor del cel.

EN L'ENFOSQUIDA MAR

Llibre de Sinera, II. 90 × 90 × 50 cm

II

[...]

Però bolla una mata de peix en l'enfosquida mar,

CAMPANETA NING-NING

Llibre de Sinera, III. 73 × 40 × 80 cm

III

[...]

S'atansa per la fosca del camí
remor de campaneta la ning-ning.

EL CAMÍ

Llibre de Sinera, IV. 55 × 113 × 40 cm

IV

[...]

I sabia aquest camí sense ells per sempre més
i com passen també els dies que vindran
per la llarga buidor del sorral.

TORRE DELS ENCANTATS

Llibre de Sinera, V. 106 × 40 × 40 cm

V

[...]

Ombres de guaites, des de la Torre dels Encantats,

TERRA FOSCA

Llibre de Sinera, VI. 100 × 70 × 20 cm

VI

[...]

Ventres llargs, ventres tous
dintre la terra fosca.
A poc a poc ens trien
barrigant la fredor.

BUIDA

Llibre de Sinera, VII. 65 × 72 × 58 cm

VII

[...]

àvides, xopes de sang, calentes,
obertes sense cap resposta
a les preguntes del nostre esglai,
esbatanades en el buit fins que les cobria
en un sobtat vol compacte la negror del moscam.

ULL

Llibre de Sinera, VIII. 30 × 50 × 50 cm

VIII

[...]

Els ulls blancs ja no eren davant
la temença que havia parlat.
Ara els passos s'allunyen enllà
dels immòbils xiprers vigilants.

SAFAREIG

Llibre de Sinera, IX.
63 × 34 × 77 cm

IX

[...]

Claror de l'aigua, prima
molsa del safareig.

TOLL DE BLAUS

Llibre de Sinera, X.
12 × 153 × 43 cm

X

Barques de paper
varava en la llarga
quietud del vent.

[...]

LA BARCA I EL SOLDAT

Llibre de Sinera, XI. 40 × 70 × 52 cm

XI

Baixaven la barca i el soldat
al fons de l'aigua d'aquella mar
que el meu somni feia real.

[...]

TWINS

Llibre de Sinera, XII. 161 × 60 × 40 cm

XII

Dalt del Mal Temps, arran
les velles soques
dels garrovers corcats,
tornava el vent a començar.

[...]

NIT

Libre de Sinera, XIII. 48 × 100 × 100 cm

XIII

[...]

Amb els primers grills
juguen a cucorna
els ulls de la nit.

PALMELL

Libre de Sinera, XIV. 110 × 68 × 35 cm

XIV

[...]

«Si cegues mans et cerquen,
encara ets aquí?»

SI

Llibre de Sinera, XV. 88 × 38 × 33 cm

XV

[...]

L'estrany drapaire omplia el sac
de retalls de records i se'n va,
sota la fosca pluja, torb enllà,
pels llargs camins que s'esborren a mar.

PORTA DE SIÓ

Llibre de Sinera, XVI. 99 × 65 × 18 cm

XVI

[...]

El meu món tenia
presos els portals.
Amb mort confinava
per tots els llindars.

GLAÇADORA

Llibre de Sinera, XVII. 90 × 45 × 52 cm

XVII

Aquesta tristesa, immensa, glaçadora,
que plana des de sempre damunt nostre,
fa que sentim proper l'acabament d'un món.

[...]

EL JARDI DELS 5 ARBRES

Llibre de Sinera, XVIII. 90 × 90 × 50 cm

XVIII

[...]
Entrava llargament en el recer
del jardí dels cinc arbres.

PARETS

Llibre de Sinera, XIX. 112 × 67 × 50 cm

XIX

[...]

pel camí, tan blanc i llis, de l'alta paret.

EL MUR

Llibre de Sinera, XX. 76 × 134 × 51 cm

XX

[...]

La tranquil·la llum
puja el mur amb una
freda lentitud.

REGALIMOSA

Llibre de Sinera, XXI. 75 × 54 × 50 cm

XXI

Quan s'abaltia el sol, ben ajaçat en l'alta
heura de la paret regalimosa del jardí,

[...]

CAMÍ DE SORRA.

Llibre de Sinera, XXII. 80 × 85 × 85 cm

XXII

Per l'enclotat i sec camí de sorra

[...]

FONT VERMELLA

Llibre de Sinera, XXIII. 100 × 59 × 40 cm

XXIII

[...]

Fora del clos del casal i l'ermita, unes poques acàcies
i el doll continu de la font.

TERRA

Libre de Sinera, XXIV. 65 × 200 × 45 cm

XXIV

[...]

he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

D'AIGUA

Llibre de Sinera, XXV. 127 × 53 × 43 cm

XXV

[...]

Deliri de la pluja,
veu del llamp.
Retruny amplificada
rost avall.

PETXADA

Llibre de Sinera, XXVI. 101 × 59 × 50 cm

XXVI

[...]

Car sap que no pot
deixar mai de veure's
caminada mort.

SILENCI

Llibre de Sinera, XXVII. 51 × 60 × 65 cm

XXVII

[...]

L'aire més prim, la menta,
l'aigua del rec, el grill
es cerquen i s'apleguen
en un mateix camí
de fressa compassada,
de silenci tranquil.

LLUOR D'ESTRELLES

Llibre de Sinera, XXVIII. 78 × 40 × 40 cm

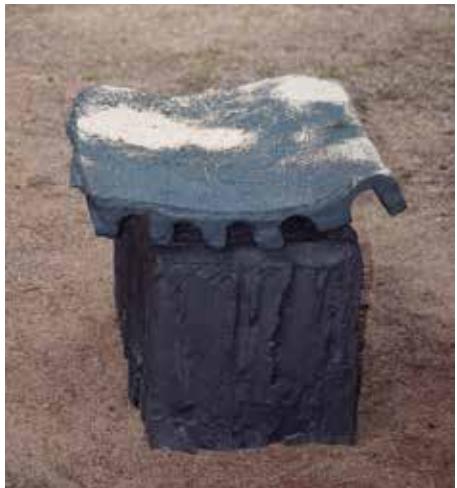
XXVIII

En la nit deserta,
només una mica
de lluor d'estrelles.
Veig la negra barca
per la mar oberta.

[...]

COLGATS

Llibre de Sinera, XXIX. 50 × 45 × 52 cm

XXIX

[...]

i recordo com el poble va lluitar
entorn dels pous per la sorra colgats.

TOT

Llibre de Sinera, XXX. 80 × 20 × 20 cm

XXX

[...]

Ara sé com l'aigua
ho negava tot.

POR TA NEGRA

Llibre de Sinera, XXXI. 97 × 64 × 27 cm

XXXI

[...]

Res d'això, tampoc això:
a l'angoixa tanco
la porta de cop.

BROCAL

Llibre de Sinera, XXXII. 55 × 102 × 24 cm

XXXII

[...]

no hi ha cap emparança en el pou davallat.

TAMBOR

Llibre de Sinera, XXXIII. 100 × 45 × 45 cm

XXXIII

[...]

A l'esbotzat
concert jo sóc
tibant, sofrent
pell de tambor.

QUADRAT DE PLOM

Llibre de Sinera, XXXIV. 29 × 98 × 100 cm

XXXIV

Aigües tranquil·les, olioses, brutes.

[...]

LLIBRE DE SINERA

Libre de Sinera, XXXV. 10 × 30 × 17 cm

XXXV

[...]

He donat la meva vida pel difícil guany
d'unes poques paraules despullades.

JAÇ

Libre de Sinera, XXXVI. 45 × 55 × 45 cm

XXXVI

[...]

a l'últim jaç de sorra, pel rial.

MAS ABELLÓ

Llibre de Sinera, XXXVII. 24 × 108 × 77 cm

XXXVII

Llunyana,
tancada:
la casa.
Dintre del clos,
agitades
mans parladores
de mut,
les flames.

[...]

VAS NEGRA

Llibre de Sinera, XXXVIII. 95 × 52 × 30 cm

XXXVIII

[...]
Ah, la diversa identitat davallada dels pous,
tan dolorós esforç per confegir i aprendre,
una a una, les lletres dels mots del no-res!

TERRA I POLS

Llibre de Sinera, XXXIX. 95 × 40 × 40 cm

XXXIX

Vinc a la nua
sequedat de la terra.
Sóc ja silenci
aprofundit. M'allunyo
d'una pols enlairada.

REPOSA EN MI LA LLUM

Llibre de Sinera, XL. 35 × 80 × 50 cm

XL

[...]
reposa en mi la llum i encalmo ja la nit,
torno la dura veu en nu roquer del cant.

ENGLISH TRANSLATION

Despite its sorrowful function, the municipal cemetery of Arenys de Mar is widely known for hosting a rich artistic heritage, with sculptures and mausoleums designed by some of the most famous Catalan artists from the late nineteenth and the early twentieth century. This open air museum, upon the intense Mediterranean blue, is also one of the key and legendary referents in Salvador Espriu's literary world. It is precisely this poet, and more specifically his book *Libre de Sinera*, which was Madola's source of inspiration to develop the forty ceramic pieces that we have the opportunity to contemplate today in this place of eternal calm.

In *Donar forma a la paraula. Madola-Espriu (Shaping words. Madola-Espriu)*, contemporary art arrives at our cemetery from the hand of one of the most renowned ceramicists of our country, who has lived in our region for many years, and with a long and successful career behind her. Based on Espriu's poems Madola has modeled, or almost sculpted, breathtaking works of art endowed with great plasticity, which merge, and due to their colors, shapes and volumes, seem nearly dissolved into the space that surrounds them. The artist has already done her work; now it is left for the dew, the dust, and the unavoidable effects of nature to give these creations –halfway between prehistoric estels and totemic forms– the patina of time that will turn them into complete works of art, a four-fold dialogue between the environment, the matter, the potter and the poet from Sinera.

Many years have passed since that summer of 1967 when Espriu wrote the preface to one of Madola's first

exhibitions. This year, coinciding with the 100th anniversary of the birth of Salvador Espriu, Arenys de Mar's adopted son, the ceramicist from Barcelona pays tribute to one of the most relevant books of the poet, and to the artist who trusted her and her art, both young and unknown at that time. It only remains for me to invite you to watch and enjoy these ceramics, surrounded by the beauty, the peace and the poetry of our cemetery.

Estanis Fors Garcia

Mayor of Arenys de Mar

Shaping words: Madola and Arenys de Mar pay tribute to Salvador Espriu

In 1967, Madola, a young potter, knocked decidedly at Salvador Espriu's door, the poet she admired, to ask him, in a straightforward manner, if he wanted to write the preface to the catalogue of her first art exhibition at the Ateneu Barcelonès. Madola fulfilled her desire: "Here I am, and almost without realizing it, I accomplish the task, believing that Madola continues the best tradition of Catalan ceramics and that from now on we must count on her work and her name". These were the final words of the text that Salvador Espriu dedicated to Madola, and which can now be considered as a true premonition of what has been her life and artistic process. Please allow me to make a short parenthesis before approaching Madola's exhibition, inspired by the *Libre de Sinera* (*Book of Sinera*), in order to provide a brief outline of her career.

Many years ago, almost a century ago, the boundaries between the arts began to break down. This was a controversial issue that shook the most traditional and academic circles, but on the other hand, this rupture was extremely positive from the creative perspective, due to the multiple possibilities which were open for the gifted artists who possessed a true sensitivity, artistic skills and curiosity about the vast number of paths discovered at their reach.

Indeed, strictly speaking, we should not mention a reality as obvious as this. However, well into the twenty-first century, Madola and her work help us understand this fact and reaffirm it in the field she has cultivated from the beginning: the arts of earth and fire, to use the name that was coined in our country at the time of that turn.

Madola studied and developed her artistic skills at the Massana School, the School of Arts and Crafts, and the Working School of Barcelona. Josep Llorens Artigas (1892-1980) and Antoni Cumella (1913-1985) took the bold step and became internationally renowned: ceramics was no longer associated with pottery, but with art, and people talked about ceramics art works, about unique works, about sandstone, a material with a lot of possibilities, about ceramics as both a visual and conceptual creation which also bears in mind the techniques and procedures at the service of art. The forms may be ancient, the wood-fired oven as well, but creativity goes beyond craft production.

Imbued with the same spirit, Madola made a step forward and has entered into the most diverse ways of artistic expression, always turning to earth as a basic material, especially grogged sandstone and oxides. Since 1967, her technical and historical knowledge – we should remember that Madola graduated in Arts in 1985 and in 2006 got her Ph. D. with a thesis on "The Influence of Joan Miró on Contemporary Spanish Ceramics" – and her multiple trips have allowed her to discover many other cultures, other ways, the Eastern world and the beauty of nudity, old and new procedures which gathered together have enabled her to become not only a ceramicist but also a painter, a sculptress, an expert in urban development – fountains, walls, pavements – and thus author of both, small art pieces that fit in the hands and architectural works, large ceramic blocks which can configure a whole space by

themselves. To achieve all this, sensitivity and technical knowledge and skill are needed, but also vital and intellectual strength. A look back, which is always rewarding, and her future projects, her challenges, build a chain that takes us to the present day.

Madola is pleased to work in public spaces. The tribute to Salvador Espriu is one of such works, executed at the heart of the Sinera Cemetery, where the poet rests. Forty pieces, as many as poems the *Llibre de Sinera* has. These are universal poems inscribed within a particular context, but which say much more and go far beyond the small country, as warned by Josep M. Castellet in 1967 in the introduction to the *Complete Works*. The distressful and harsh verses evoke darkness and death; Madola has read and re-read them and now she tells us about them in her own language, which shapes both medium and large pieces: *Terra* (*Land*), i.e. "... I have looked at this land, I have looked at this land" (XXIV), is the best testimony.

The dryness and roughness of the poems establish a dialogue with Madola's freedom of expression and her own treatment of the materials. Espriu defended freedom, achieved by dint of human pain, and Madola, many years later, instead of the garden of the five trees, exhibits in the cemetery of Arenys/Sinera, what the poet evokes so often in his poems: "... The procession of cypress trees behind the sun's chariot that staggers along the long and dry lanes and, on going behind the mountains, makes the light and distance of the little hill, the horizon of the western sky." (XXXV). *Llibre de Sinera* is the name given by Madola to this work; a work, as the poet also says, composed "of a few bare words" arranged on the sandstone, as an old written testimony.

In short, this exhibition, which is one of Madola's new creations, is both a tribute of Arenys de Mar to the Sinera created by Espriu and also to the poet himself, through the eyes of an artist who places emphasis on those words or concepts

that have most deeply impressed her. Thus, from the last poem, she underlines the phrase "light rests in me and now I calm the night", that is, the voice of the "an ancient trunk above the ancient sea", which speaks through the poet's mouth and takes shape in the artist's hands.

Half a century after Salvador Espriu wrote these lines, and just forty-six years after a young potter had called at his door, Madola closes the circle by honouring the poet in his Sinera, precisely around the graveyard he chose for rest. In this way, Arenys de Mar also pays tribute to those who gave this land a universal symbolic value.

Pilar Vélez

Member of the Royal Catalan Academy of Fine Arts of Saint George and the Royal Academy of Fine Arts

Arenys de Mar, May 2013

Text written by Salvador Espriu in 1967 for Madola's exhibition at the Ateneu Barcelonès

Behind this Madola's first personal exhibition –Maria dels Àngels Domingo i Laplana– there is a period of eight years of hard work, investigations. Her tenacity to obtain the means of her manner is really astonishing. Madola fights with energy and exactness since her adolescence, to achieve the difficult balance between her personality and a world with its own rules one must know and respect. Man has invented forms coming from obscure and manifold origins.

He has to apply to the matter and to the information he has, the ground essential norms of his thoughts. Her preference for profoundly meditated abstraction is by no means Madola's subject.

–My fingers –says Madola– work according to an idea of a state of mind. The ceramics wonderful path leads me to a deep truth that I try to several.

Sometimes there is a religious anguish on the base of her research, which can be guessed as a "finding" –not

shouldn't name "peace" yet–, in some pottery with liturgical reminiscence or related to Liturgy: various pyxes, a very dark beautiful bowl with cruciform ornamentations, a vessel with white interior and engraved exterior. Sometimes we discover the cosmic concern so widespread in our historical times: for instance, in a blue tile of an intense night blue with a white spot. Sometimes the pressure sweetens and then Madola, shelters in the relative breaking off with a piece of craftsmanship which is a sign of her special affection for the simple pottery without superfluity.

–I work –says Madola– with refractory and ferruginous materials which are the most plastic, and at the same time the most adaptable to my character. The pieces are burnt up to thousand or thousand and twenty degrees C in a small rudimentary oven.

It has been shown to me by her father who is Madola's most understandable friend. And I look and listen in silence. For a moment I remember my far away calling for archaeology and I am surrounded by the suggestion of the everlasting subject of the prehistorical pottery Madola's remote roots or her lively vigorous, surprising extremely modern art.

–Why have you chosen me to introduce you to the public? –I ask Madola–. I am not a critic and not even a connoisseur.

She smiled and tells me a lot of reasons why as amiable as little convincing. Then I have meditated with a minute slowness upon, earnings of a work of imagination, made with very sensible hands and here I am accomplishing her request almost without being aware of it as I am thinking that Madola is the true follower of the best Catalan pottery tradition and from now on her works and her name must be taken into account.

Salvador Espriu

Barcelona, 30 July 1967

TRADUCCIÓN AL CASTELLANO

A pesar de la desdichada función que lleva a cabo, el cementerio municipal de Arenys de Mar es en todas partes conocido por el rico patrimonio artístico que aloja, con esculturas y panteones proyectados por algunos de los artistas catalanes de más renombre del cambio del siglo xix al xx. Este museo al aire libre, sobre el intenso azul del Mediterráneo, es, además, uno de los referentes clave, ya mítico, en el universo literario de Salvador Espriu. Ha sido precisamente este poeta, concretamente su *Llibre de Sinera*, la inspiración de Madola para realizar las cuarenta piezas cerámicas que ahora tenemos la oportunidad de contemplar en este espacio de calma eterna.

Con *Donar forma a la paraula. Madola-Espriu* el arte contemporáneo llega a nuestro cementerio y lo hace de la mano de una de las ceramistas más reconocidas del país, establecida hace años en nuestra comarca, con una prolífica carrera llena de éxitos en su haber. A partir de los poemas de Espriu, Madola ha modelado, casi esculpido, unas obras absolutamente impresionantes, de rotunda plasticidad, que se fusionan y casi confunden, por sus colores, formas y volúmenes, con el espacio que las rodea. La artista ya ha hecho lo que debía; ahora sólo hay que dejar que el rocío, el polvo y los efectos imparables e inevitables de la naturaleza acaben de conferir a estas creaciones –a mitad de camino entre estelas prehistóricas i formas totémicas– la pátina que las convierta en obras de arte total, un diálogo a cuatro partes entre el entorno, la materia, la ceramista y el poeta de Sinera.

Han pasado muchos años desde aquel verano de 1967 cuando Salvador Espriu

prologaba una de las primeras exposiciones de Madola. Ahora, coincidiendo con el centenario del nacimiento de este hijo adoptivo de Arenys de Mar, la artista barcelonesa rinde homenaje al que es uno de sus libros de cabecera y a quien confió plenamente en ella y en su arte, entonces jóvenes y desconocidos. Sólo me resta invitarles a contemplar estas cerámicas a disfrutar de ellas, rodeados de la belleza, tranquilidad y poesía que desprende nuestro cementerio.

Estanis Fors García

Alcalde de Arenys de Mar

Dar forma a la palabra: Madola y Arenys de Mar rinden homenaje a Salvador Espriu

En el año 1967 Madola, una joven ceramista, llamaba decidida a la puerta de Salvador Espriu, poeta admirado, para pedirle, así de fácil, si quería prologarle el catálogo de la su primera exposición en el Ateneu Barcelonès. Su deseo fue cumplido: “y he aquí que, casi sin darme cuenta, cumplo el encargo pensando que Madola continúa la mejor tradición de la cerámica catalana y que hay que contar desde ahora con su obra i su nombre”. Estas eran las palabras con que acababa el texto que Salvador Espriu le dedicó, y que hoy podemos considerar una verdadera premonición de lo que ha sido su proceso vital y artístico. Permitanme, pues, ahora que haga un breve paréntesis antes de acercarnos a la exposición de Madola inspirada en el *Llibre de Sinera*, para esbozar brevemente su trayectoria.

Hace años, hasta un siglo podemos contar, que comenzaron a romperse las fronteras entre las artes, un hecho polémico que trastornó a los sectores más tradicionales i académicos, pero extraordinariamente positivo desde la óptica creativa, por las múltiples posibilidades que se abrían a los verdaderos artistas dotados de sensibilidad, aptitudes plásticas y curiosidad por el gran número de caminos posibles que descubrían a su alcance.

De hecho, propiamente, no deberíamos referirnos a una realidad tan obvia como esta, dada justamente su obviedad. No obstante, ya entrado el siglo xxi, Madola y su obra nos ayudan a entender este hecho y a reafirmarlo en el ámbito que ella ha cultivado desde sus inicios: las artes de la tierra y el fuego, por llamarlas con la denominación que recibieron en este país justamente cuando se inició el mencionado giro.

La Escola Massana, la Escola del Treball y la Escola d'Arts i Oficis fueron la base de su formación. Josep Llorens Artigas (1892-1980) y Antoni Cumella (1913-1985) dieron el salto y son referencia internacional: la cerámica ya no se asociaba a la alfarería, sino al arte, y se hablaba de cerámica de arte, de una obra única, de una materia con muchas posibilidades, el gres, de una creación plástica y conceptual, sin olvidar unas técnicas y unos procedimientos al servicio del arte. Las formas pueden ser milenarias, el horno de leña también, pero la creatividad va más allá de la producción artesana.

Madola, imbuida de este mismo espíritu, ha dado todavía un paso más allá y se ha adentrado en los más diversos caminos de la expresión plástica, siempre con las tierras como fundamento matérico, inclinándose especialmente por el gres chamotado y los óxidos. Desde 1967 hasta ahora, el conocimiento técnico y histórico alcanzado –recordemos que se licenció en Bellas Artes en 1985 y en 2006 se doctoró con una tesis sobre “La influencia de Joan Miró en la cerámica contemporánea española”– y sus múltiples viajes le han hecho posible descubrir otras muchas culturas, otras maneras, el mundo oriental y la belleza de la desnudez, procedimientos antiguos y nuevos que, conjuntamente, le han permitido convertirse no sólo en ceramista, sino también en pintora, escultora, urbanizadora de espacios públicos –fuentes, muros, pavimentos–, y autora, por tanto, de piezas que caben entre las manos y, a la vez, de obras de carácter arquitectónico, grandes bloques cerámicos que pueden llegar a

configurar todo un entorno. Hacer posible todo esto exige sensibilidad y dominio técnico, destreza y fuerza intelectual y vital. Una mirada atrás, siempre enriquecedora, y proyectos futuros, sus retos, conforman una cadena, que nos lleva hasta hoy.

A Madola le complace poder intervenir en el espacio público. El homenaje a Salvador Espriu es un trabajo de este tipo, en el centro mismo del Cementerio de Sinera donde reposa el poeta. Cuarenta piezas, tantas como poemas tiene el *Libre de Sinera*. Poemas universales ceñidos a un entorno preciso, Sinera, pero que dicen mucho más y van mucho más allá de la pequeña patria, como ya advertía Josep M. Castellet en 1967 en su introducción a las *Obres Completas*. Unos versos nada cómodos, ásperos, que nos evocan la oscuridad y la muerte, que Madola ha leído y releído, y nos ofrece con su lenguaje con el cual da forma tanto a piezas medianas como a grandes piezas: *Tierra*, es decir, "...he mirado esta tierra, he mirado esta tierra" (XXIV), es el mejor testimonio de lo dicho.

La aridez y la aspereza de los poemas dialogan con la libertad expresiva de Madola y su tratamiento de los materiales. Espriu defendía la libertad, alcanzada a fuerza de dolor humano, y Madola, muchos años más tarde, en vez del jardín de los cinco árboles expone en el cementerio de Arenys/Sinera, que el poeta evoca tan a menudo en sus versos: "...el séquito de los cipreses tras el carro del sol que se va traqueteando por largos y secos caminos y hace, en tramontar, de la pequeña loma luz y lejanía del horizonte de poniente." (XXXV) (trad. José Batlló). *Libre de Sinera* ha titulado Madola la pieza que se refiere a ellos, fundamentada, como dice también el poeta en "unas pocas palabras desnudas", dispuestas sobre el gres, como un antiguo testimonio escrito.

En definitiva, esta exposición, en sí misma una nueva creación de Madola, es a la vez, un homenaje del Arenys de Mar real a la Sinera creada por Espriu y a él mismo, a través de la mirada de una artista que pone énfasis en aquellos conceptos o pa-

labras que más la han impresionado. Así, del último poema, subraya la frase "reposa en mi la luz y calmo ya la noche...", es decir, la voz del "viejo tronco sobre la vieja mar" que habla por boca del poeta y toma forma en las manos de la artista.

Medio siglo después de que Salvador Espriu escribiese estos versos, y justo cuarenta y seis años después de que una joven ceramista llamase a su puerta, Madola cierra el círculo homenajeando al poeta en su Sinera, justo en el entorno del cementerio escogido por él mismo para su reposo. Arenys de Mar rinde también de esta manera su homenaje a quien dotó a esta tierra de un valor simbólico universal.

Pilar Vélez

Miembro de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi y de la Reial Acadèmia de Bones Lletres

Arenys de Mar, mayo de 2013

Texto escrito por Salvador Espriu en el año 1967 con motivo de la exposición de Madola en el Ateneu Barcelonès

Detrás de esta primera exposición personal de Madola –Maria Àngels Domingo i Laplana– hay ocho años de búsquedas y de esfuerzos constantes. Impresiona la tenacidad de ésta singular artista para conquistar los medios de su expresión. Madola lucha con energía y rigor, desde la adolescencia, para conseguir el difícil equilibrio entre su personalidad y un mundo con leyes propias que es preciso conocer y respetar.

Es oscuro y múltiple el origen de las formas inventadas por el hombre, el cual tiene que aplicar a la materia y a los datos de que dispone las normas fundamentales de su pensamiento. En el caso de Madola, la predilección por las formas abstractas, largamente meditadas, es absoluta.

–Mis dedos –me explica Madola– actúan al servicio de una idea o de un estado anímico. El prodigioso camino de la cerámica me conduce a una verdad profunda que intento poner de manifiesto.

A menudo hay una angustia religiosa en la base de esta investigación, que se adivina, como "hallazgo" –no osaríamos nombrarla aún "paz"–, en algunas piezas con reminiscencias litúrgicas o de una posible adscripción a la Liturgia: diversos copones, un bellísimo cuenco oscuro con motivos cruciformes, un recipiente de interior blanco y con el exterior grabado. A veces rastreamos una preocupación cósmica, tan extendida en esta hora histórica: por ejemplo, en una baldosa azul, de un azul intenso de noche, con una mancha blanca. A veces, pero, la tirantez se afloja, y Madola se refugia en el relativo descanso de una labor artesana, que refleja una afición especial por la cerámica popular, sin ser superficial, sencilla.

–Trabajo –ha añadido Madola– con tierras refractarias y ferruginosas, que son las más plásticas y, a la vez, las que se adaptan más a mi carácter. Las piezas se cuecen a temperaturas de mil a mil veinte grados, en un pequeño horno de construcción primitiva.

Me lo ha enseñado su padre, el amigo más comprensivo que tiene Madola. Yo miro y escucho en silencio. Recuerdo por un instante mi lejana vocación de arqueólogo, y me rodea el inagotable tema de la cerámica prehistórica, las remotas raíces de este arte de Madola, vivo, vigoroso, sorprendente y modernísimo.

–¿Por qué me ha elegido para presentarla al público? –pregunto a Madola–. Yo no soy un crítico ni tan solo un entendido.

Ella sonríe y me dice un montón de razones tan amables como poco convincentes. He contemplado entonces, con una minuciosa lentitud, la ganancia de un trabajo, de una imaginación, de unas manos muy sensibles, y casi sin darme cuenta, cumple el encargo, pensando que Madola continúa la mejor tradición de la cerámica catalana y que es preciso contar desde ahora con su obra y su nombre.

Salvador Espriu

Barcelona, 30 de julio de 1967

Madola

Foto: Jaume Martí

Neix a Barcelona. Realitza estudis de ceràmica a l'Escola Massana. Es llicencia en Escultura i obté el doctorat per la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

Ha realitzat exposicions individuals i col·lectives des de l'any 1966 en diverses ciutats espanyoles (Barcelona, Madrid, València, Illes Canàries, Sevilla, Pamplona, Gijón...) i a l'estrange (França, Bèlgica, Suïssa, Alemanya, Regne Unit, Itàlia, Portugal, Hongria, Eslovàquia, Estats Units, Japó, Corea, Mèxic, Xina...).

Obté diversos guardons com el **Premi Especial de Ceràmica de Sotheby's Londres** o el de la **Fundació Pilar i Joan Miró de Mallorca**. Membre de l'Acadèmia Internacional de la Ceràmica, amb seu a Ginebra, i del World Craft Council de la UNESCO, amb seu a París. És convidada per diverses institucions per impartir seminaris i conferències sobre la ceràmica de gran format, especialment destinada a espais públics. Obres seves formen part de diverses col·leccions privades, com també de museus nacionals i internacionals. Ha estat becada per la Generalitat de Catalunya per a la realització de l'estudi de diferents materials des del punt de vista escultòric i la seva integració en l'espai públic.

Des de 1988, treballa en obres de gran format destinades a espais urbans: *Castella* (1992), a la plaça de la Font Castellana de Barcelona; *Mediterrània* (1995), a Catalan Square de Manchester, Regne Unit; *La mà com a eina* (1999), al Morell, Tarragona; *Art i Natura* (2004), a Sta. Coloma de Cervelló, Barcelona; *Catalonia-Korea Memory* (2005), a Icheon Park (Corea del Sud); *Rotonda Blava* (2007), a Premià de Dalt, Barcelona. I, també, per a altres espais públics i privats de Catalunya i l'estrange.

Simultàniament a la seva obra en ceràmica, treballa sobre vidre i paper i fa obra gràfica des de 1980.

www.madola.com

CATÀLEG

Edita

Ajuntament d'Arenys de Mar

Coordinació

Centre de Documentació i Estudi Salvador Espriu

Disseny i maquetació

TxeniGil.com

Fotografies

Fons fotogràfic de l'artista, Jaume Martí, i per part de l'Agrupació Fotogràfica d'Arenys de Mar (AFA): Xavi Asensio, Carme Batlle, Enric Pera, Joan Puig i Txeni Gil

Traducció

Natàlia Seghezzi (anglès) i Jaume Martí (castellà)

Impressió

Norprint, SA

DL: B-00.000-2013

EXPOSICIÓ

Coordinació

Regidoria de Cultura

Transport i instal·lació

MatchSolucions

AGRAÏMENTS

De l'artista a:

Isabel Bonet
Montserrat Caba
Jordi Cucurull
Rosa Delor
Eugení Gil
Joan Miquel Llodrà
Nona López
Jaume Martí
David Moliner M.
Enric Pera
Pilar Vélez

De l'Ajuntament d'Arenys de Mar i del Centre de Documentació i Estudi Salvador Espriu:

A Edicions 62 per haver autoritzat la reproducció íntegra dels poemes* de *Llibre de Sinera* a les cartel·les de l'exposició, com també dels fragments que figuren en aquest catàleg.

* Salvador Espriu, *Llibre de Sinera* (dins *Poesia*, a cura d'Olívia Gassol. Barcelona: Edicions62/labutxaca, 2013).

Als membres de l'Agrupació Fotogràfica d'Arenys de Mar (AFA) per haver cedit les seves imatges per a la confecció d'aquest catàleg.

Ajuntament
d'Arenys de Mar

C E N T R E
E 2 P R I U
A R E N Y S

CABRÉ
JUNQUERAS sa
serveis funeraris

